

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. március 3.
(OR. en)

6784/22

POLCOM 7
COMER 26
WTO 32

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. március 1.
Címzett:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2022) 74 final
Tárgy:	A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK A 2014. május 15-i 654/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályának felülvizsgálatáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2022) 74 final számú dokumentumot.

Melléklet: COM(2022) 74 final

Brüsszel, 2022.3.1.
COM(2022) 74 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

**A 2014. május 15-i 654/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályának
felülvizsgálatáról**

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A 2014. május 15-i 654/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályának felülvizsgálatáról

1. BEVEZETÉS

A 2014. május 15-i 654/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: a jogérvényesítésről szóló rendelet) szabályokat és eljárásokat állapít meg annak biztosítására, hogy az Unió gazdasági érdekeinek védelme céljából hatékonyan és a kellő időben élhessen a nemzetközi kereskedelmi megállapodások által ráruházott jogaival¹. 2021-ben a jogérvényesítésről szóló rendelet hatályának aktualizálására került sor annak érdekében, hogy további lehetőségek álljanak rendelkezésre uniós fellépésre a fennálló kihívások kezeléséhez, valamint, hogy javuljon a rendelet hatékonysága és következetessége².

A jogérvényesítésről szóló rendelet jelenleg a következő helyzetekben teszi lehetővé az Unió számára, hogy a Kereskedelmi Világszervezetet (a továbbiakban: WTO) létrehozó egyezmény és más nemzetközi kereskedelmi megállapodások által ráruházott engedményeket vagy más kötelezettségeket felfüggeszzen vagy visszavonjon:

- az Uniót valamely kereskedelmi megállapodás alapján megillető jogok érvényesítése, ha az adott megállapodást egy harmadik ország megsérti azt követően, hogy egy kereskedelmi vita az Unió számára kedvező kimenetellel zárul, vagy ha az Unió hatáskörén kívül eső okok miatt sikertelen az arra irányuló uniós kísérlet, hogy valamely kereskedelmi vita rendezésére kötelező erejű döntés szülessen, valamint
- az uniós kötelezettségek egyensúlyának helyreállítása valamely kereskedelmi megállapodás szerint és azzal összhangban abban az esetben, ha harmadik országok védintézkedést vezetnek be, vagy egyoldalúan módosítják az Unió számára előnyös vámengedményeket vagy szolgáltatásnyújtási kötelezettségvállalásokat.

A jogérvényesítésről szóló rendelet felhatalmazza a Bizottságot arra, hogy ilyen helyzetekben kereskedelempolitikai intézkedéseket fogadjon el, módosítson, függessen fel vagy helyezzen hatályon kívül. A jogérvényesítésről szóló rendelet közelmúltbeli módosítását megelőzően a végrehajtási jogi aktusok révén elfogadható kereskedelempolitikai intézkedések körébe kizárólag az árukereskedelemmel és a közbeszerzéshez való hozzáféréssel kapcsolatos intézkedések tartoztak. A 2021. évi módosítás kiegészítette ezeket a lehetőségeket a szolgáltatások kereskedelmével és a szellemi tulajdon-jogok egyes kereskedelmi vonatkozásaival kapcsolatos intézkedésekkel.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 654/2014/EU rendelete (2014. május 15.) a nemzetközi kereskedelmi szabályok alkalmazása és érvényesítése terén az Unióra ruházott jogok gyakorlásáról (HL L 189., 2014.6.27., 50. o.).

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/167 rendelete (2021. február 10.) a nemzetközi kereskedelmi szabályok alkalmazása és érvényesítése terén az Unióra ruházott jogok gyakorlásáról szóló 654/2014/EU rendelet módosításáról (HL L 49., 2021.2.12., 1. o.).

A Bizottság a vizsgálóbizottsági eljárást követően végrehajtási rendeleteket fogad el, és adott esetben információgyűjtést végez az érdekelt felekkel.

2. FELÜLVIZSGÁLATI KÖVETELMÉNY

A jogérvényesítésről szóló rendelet 10. cikke előírja, hogy a Bizottság felülvizsgálja a rendelet hatályát figyelembe véve különösen a kereskedelempolitikai intézkedéseket, amelyek elfogadására sor kerülhet, valamint a rendelet végrehajtását. A felülvizsgálatnak ki kell terjednie a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásai terén engedmények vagy más kötelezettségek felfüggesztésére irányuló, további kereskedelempolitikai intézkedésekre is.

A felülvizsgálatot legkésőbb a 2021. február 13-át követő egy éven belül el kell végezni, és a Bizottságnak megállapításairól jelentést kell benyújtania az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

A rendelet korábbi felülvizsgálatára 2017-ben és 2019-ben került sor³.

A jelenlegi felülvizsgálati időszak a legutóbbi (2019. évi) felülvizsgálattól, azaz 2019 decemberétől a mai napig terjedő időszakot foglalja magában. A 2021. évi módosítás tekintetében a felülvizsgálati időszak 2021. február 13-tól (a módosítás hatálybalépésének napjától) a mai napig tart.

3. A JOGÉRVÉNYESÍTÉS RŐL SZÓLÓ RENDELET HATÁLYÁNAK, KERESKEDELEMPOLITIKAI INTÉZKEDÉSEINEK ÉS VÉGREHAJTÁSÁNAK FELÜLVIZSGÁLATA

3.1. A rendelet hatálya

A jogérvényesítésről szóló rendelet 3. cikke meghatározza azokat a konkrét helyzeteket, amelyek megalapozzák a jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazását, és amikor az Unió kereskedelempolitikai intézkedések révén reagálhat. A 2021. évi módosítás az eredeti hatályt további helyzetekre terjesztette ki, az alábbiak szerint.

3.1.1. A 3. cikk a) és b) pontja: kereskedelmi vitában hozott, az Unió számára kedvező kötelező érvényű döntés nyomán

A jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazandó, ha a WTO keretében (3. cikk a) pont) vagy más nemzetközi kereskedelmi megállapodásokkal kapcsolatban (3. cikk b) pont) lefolytatott vitarendezési eljárás keretében kötelező érvényű döntés születik a kereskedelmi vitáról, és ez a döntés a másik fél általi végrehajtás elmaradása miatt jogot keletkeztet az Unió számára a jogérvényesítésre. A jogérvényesítésről szóló rendelet tehát a vitarendezés keretében hozott, az Unió számára kedvező kötelező erejű döntést követően alkalmazandó.

³ A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK A 2014. május 15-i 654/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet hatályának felülvizsgálatáról, [COM\(2019\) 639 final](#); A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK A jogérvényesítésről szóló rendelet hatályának kezdeti felülvizsgálata, [COM\(2017\) 0373 final](#).

A felülvizsgálat tárgyát képező időszakban a jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazására egyszer került sor ilyen helyzetben. 2020-ban az Unió jogérvényesítési intézkedésként kereskedelempolitikai intézkedéseket vezetett be az Egyesült Államokból származó egyes termékek behozatalára⁴ a Boeing repülőgépgyártónak nyújtott támogatásokkal kapcsolatos WTO-vitában hozott döntés nyomán. Az intézkedések bevezetésére azt követően került sor, hogy 2019 áprilisában a Fellebbezési Testület jelentést fogadott el, amely megerősítette az Egyesült Államok meg nem felelését a WTO-vitában és az ellenintézkedések szintjére vonatkozó WTO választottbíróági döntést. A Fellebbezési Testület jelentése megerősítette, hogy az Egyesült Államok által a Boeingnek nyújtott támogatások továbbra is jelentős kárt okoztak az Airbusnak.

Az ellenintézkedések bevezetése céljából a Bizottság a jogérvényesítésről szóló rendelet alapján információgyűjtést végzett az Egyesült Államokból származó azon termékek előzetes jegyzékéről, amelyekkel kapcsolatban az Unió ellenintézkedéseket hozhat⁵.

2021 júliusában az Unió öt évre felfüggesztette a bevezetett intézkedések alkalmazását⁶. A felfüggesztés célja, hogy lehetővé tegye a két fél számára a tárgyalások folytatását a finanszírozással, a kutatás-fejlesztés támogatásával, valamint a nagy polgári légi járműveknek nyújtott egyedi támogatással kapcsolatos szándékaik gyakorlati megvalósításáról⁷.

A jogérvényesítésről szóló rendelet ebben az ügyben történő alkalmazása nagy mértékben hozzájárult az ügy pozitív kimeneteléhez. Csak azt követően lehetett megfelelő mértékű egyensúlyt és kölcsönösséget visszaállítani, hogy az EU intézkedéseket vezetett be az Egyesült Államokból érkező behozatalra – az Egyesült Államok az Airbus WTO-vita nyomán már kiterjedt jogérvényesítési intézkedéseket alkalmazott az Unióval szemben. Ez megfelelő környezetet teremtett a későbbi konstruktív együttműködéshez és a mostanra elért megoldáshoz.

Az, hogy a felülvizsgálati időszakban korlátozott mértékben került sor a rendelet alkalmazására a 3. cikk a) és b) pontjában meghatározott indokok alapján, a folyamatban lévő kereskedelmi viták eljárási szakaszaival magyarázható. A jogérvényesítés már nagyon előrehaladott szakasz a kereskedelmi vitákban, és csak kevés ügy jut ide, mivel a legtöbb jóval korábban rendeződik⁸. Másrészt az sem zárható ki, hogy az eszköz pusztán létezése és az uniós jogok ennek megfelelő gyakorlására vonatkozó lehetőség elrettentő hatással van a harmadik országokra, és korlátozza ahhoz fűződő érdekeiket, hogy az Unió számára kedvező döntéssel záruló eljárásokat követően meg nem felelést

⁴ A Bizottság (EU) 2020/1646 végrehajtási rendelete (2020. november 7.) a Kereskedelmi Világszervezet vitarendezési egyetértése szerint egy kereskedelmi vitát követően hozott döntés nyomán elrendelt, az Amerikai Egyesült Államokból származó egyes termékekre vonatkozó kereskedelempolitikai intézkedésekről (HL L 373., 2020.11.9., 1. o.); Egyesült Államok – A nagy polgári légi járművek kereskedelmét érintő intézkedések – Második panasz (DS353).

⁵ WTO Boeing-vita: az EU előzetes jegyzéket bocsát ki az ellenintézkedések céljából figyelembe vehető egyesült államokbeli termékekről, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fi/ip_19_2162

⁶ A Bizottság (EU) 2021/1123 végrehajtási rendelete (2021. július 8.) a Kereskedelmi Világszervezet vitarendezési egyetértése szerint egy kereskedelmi vitát követően hozott döntés nyomán az (EU) 2020/1646 végrehajtási rendelettel elrendelt, az Amerikai Egyesült Államokból származó egyes termékekre vonatkozó kereskedelempolitikai intézkedések felfüggesztéséről (HL L 243., 2021.7.9., 43. o.).

⁷ [Az EU és az USA döntő lépéseket tesz a légi járművekkel kapcsolatos vita lezárása érdekében.](#)

⁸ Lásd az [EU folyamatban lévő vitarendezési ügyeinek 2021. december 10-i áttekintését](#) a Kereskedelmi Főigazgatóság honlapján.

tanúsítsanak, vagy akár elmulasszák betartani a kereskedelmi megállapodás szerinti kötelezettségvállalásaikat.

3.1.2. A 3. cikk aa) és ba) pontja: a kereskedelmi vita rendezésének blokkolása

Ezeket az indokokat a 2021. évi módosítás vezette be. Hasonlóak a 3.1.1. pontban foglaltakhoz, mivel az uniós jogok kereskedelmi vitákban történő érvényesítéséhez kapcsolódnak, de kifejezetten a vitarendezési eljárás blokkolására vonatkoznak.

A jogérvényesítésről szóló rendelet eredetileg azzal az előfeltevéssel készült, hogy teljeskörűen működő vitarendezési eljárás van érvényben, amely végleges és kötelező erejű döntés meghozatalát teszi lehetővé vita esetén. Azokban a helyzetekben azonban, amikor az Unióval vitában álló partner nem működik együtt, és megakadályozza a kötelező erejű és érvényesíthető határozathoz vezető eljárás lefolytatását, nem teljesíthető a rendelet arra irányuló célkitűzése, hogy az Unió érdekeinek védelmében azt felruhazza a harmadik országok jogellenes intézkedéseire való hatékony és gyors reagáláshoz szükséges eszközökkel. E kihívások kezelése céljából a Bizottság javaslatot tett a jogérvényesítésről szóló rendelet aktualizálására, és 2021-ben módosult a rendelet.

Az alkalmazás konkrét körülményei a következők:

- i. A jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazandó WTO-vitákkal kapcsolatban a WTO olyan vizsgálóbizottsági jelentésének közzétételét követően, amely részben vagy egészben helyt ad az Unió által előterjesztett követeléseknek, ha a WTO vitarendezési egyetértésének 17. cikke szerinti fellebbezést nyújtottak be, de az nem teljesíthető, mivel a Fellebbezési Testület nem működőképes, és a harmadik ország nem egyezik bele a WTO vitarendezési egyetértésének 25. cikke szerinti átmeneti fellebbezési választott bírósági eljárásba.

E módosítás mögött a WTO Fellebbezési Testületének jelenlegi működésképtelensége áll. Amint ismeretes, a WTO Fellebbezési Testülete jelenleg nem működőképes, mivel az Egyesült Államok blokkolja az új fellebbezési testületi tagok kinevezését. A WTO Fellebbezési Testülete nem foglalkozhat a 2019. december 11. után benyújtott fellebbezésekkel, és már nem tárgyalja az azt megelőzően benyújtott, de 2020 elejéig le nem zárt fellebbezéseket sem. Így fennáll ez a helyzet, és lehetővé teszi az Unió számára, hogy jogérvényesítési intézkedéseket hozzon a fellebbezési szakaszban blokkolt WTO-vitákban, kivéve, ha a WTO vitarendezési egyetértésének 25. cikke értelmében megállapodás születik a fellebbezés felülvizsgálatáról.

Ez a módosítás biztosítékot nyújt a válság megoldására irányuló, folyamatban lévő uniós erőfeszítések mellett. Az Unió kidolgozta a többoldalú átmeneti megállapodást, amelynek célja, hogy a WTO fellebbezési mechanizmusához leginkább hasonló rendszert hozzon létre a WTO vitarendezési egyetértésének 25. cikke szerinti választottbírósági eljárások használatával⁹. A megállapodás többek között kötelező erejű kétlépcsős WTO vitarendezési rendszert tart fenn. Számos más WTO-tag csatlakozott a megállapodáshoz, amely önkéntes alapon nyitva áll a többi tag számára, és eseti alapon is igénybe vehető a konkrét viták rendezéséhez.

⁹ [Hatályba lép a WTO-vitákra vonatkozó, fellebbezés esetén választottbírósági eljárás alkalmazásáról rendelkező átmeneti megállapodás.](#)

- ii. A jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazandó más uniós kereskedelmi megállapodásokkal, többek között regionális vagy kétoldalú megállapodásokkal kapcsolatos kereskedelmi vitákban, amennyiben a döntéshozatal nem lehetséges, mivel a harmadik ország nem teszi meg a vitarendezési eljárás működéséhez szükséges lépéseket, beleértve az eljárás indokolatlan késleltetését is, ami az együttműködés hiányát jelenti az eljárás során.

A jogérvényesítésről szóló rendelet 2019. évi felülvizsgálata alapján fennáll az ilyen blokkolás kockázata. Például, amennyiben a másik fél nem jelöl ki választottbíró, és nincs olyan készenléti mechanizmus, amely orvosolhatná ezt a helyzetet, az Unió nem juthat olyan kötelező erejű határozat birtokába, amelyet érvényesíteni tudna.

A (viszonylag rövid) felülvizsgálati időszak alatt nem merült fel teljes egészében ilyen helyzet, amely a jogérvényesítésről szóló módosított rendelet alkalmazásához vezetett volna. Néhány esetben azonban megfontolás tárgya volt a módosított eszköz használata, és alkalmazásának pusztán lehetősége kellő ösztönzést jelenthetett az érintett másik harmadik ország számára ahhoz, hogy ne akadályozza a WTO-vita rendezésére vonatkozó kötelező erejű döntés meghozatalát.

A folyamatban lévő viták esetében az alkalmazás hiánya részben annak tudható be, hogy rendelkezésre áll és használatban van a többoldalú átmeneti megállapodás, és más ügyekben a felek eseti alapon meg tudnak egyezni a fellebbezés esetén alkalmazott választottbírósról. Ezenkívül a gyakorlati alkalmazás hiánya itt is a folyamatban lévő viták eljárási szakaszára vezethető vissza, mivel a vitának el kell érnie egy bizonyos szakaszt ahhoz, hogy a jogérvényesítésről szóló rendelet potenciálisan alkalmazható legyen.

3.1.3. A 3. cikk c) pontja: egy harmadik ország védintézkedéseire válaszolt hozott, az egyensúly helyreállítását célzó intézkedések

Az egyensúly helyreállítását célzó intézkedések a jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazásának egy másik esete, amely azokat a helyzeteket foglalja magában, amikor egy harmadik ország védintézkedést vezet be, és a védintézkedésekről szóló WTO-megállapodás (8. cikke) vagy az egyéb uniós megállapodásokban foglalt, védintézkedésekkel kapcsolatos szabályok feljogosítják az Uniót az egyensúly helyreállítására.

A jogérvényesítésről szóló rendelet e célból történő alkalmazására eddig összesen kétszer került sor, a felülvizsgálati időszakban is egy alkalommal. Az Unió elsőként az Egyesült Államok által 2018-ban az acélra és az alumíniumra kivetett behozatali vámokra reagálva alkalmazta e célra a rendeletet¹⁰. A második alkalom is hasonló uniós válaszlépés volt, amely az Egyesült Államok által 2020-ban az acél és az alumínium származtatott termékeire kivetett behozatali vámokra irányult¹¹. Az Unió mindkét esetben az egyensúly

¹⁰ A Bizottság (EU) 2018/724 végrehajtási rendelete (2018. május 16.) az Amerikai Egyesült Államokból származó egyes termékekre vonatkozó egyes kereskedelempolitikai intézkedésekről (HL L 122., 2018.5.17., 14. o.), valamint a Bizottság (EU) 2018/886 végrehajtási rendelete (2018. június 20.) az Amerikai Egyesült Államokból származó egyes termékekre vonatkozó egyes kereskedelempolitikai intézkedésekről, valamint az (EU) 2018/724 végrehajtási rendelet módosításáról (HL L 158., 2018.6.21., 5. o.).

¹¹ A Bizottság (EU) 2020/502 végrehajtási rendelete (2020. április 6.) az Amerikai Egyesült Államokból származó egyes termékekre vonatkozó egyes kereskedelempolitikai intézkedésekről (HL L 109., 2020.4.7., 10. o.).

helyreállítását célzó intézkedéseket vezetett be több, az Egyesült Államokból származó termékekre kivetett kiegészítő importvám formájában. Eljárási szempontból az egyensúly helyreállítását célzó intézkedéseket bevezető végrehajtási jogi aktusok elfogadása az első alkalommal körülbelül két hónapot, a második alkalommal pedig egy hónapot vett igénybe, betartva a WTO-egyezményben meghatározott határidőket.

A jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazására később is sor került a felülvizsgálati időszakban: két alkalommal 2021-ben az egyensúly helyreállítását célzó intézkedések felfüggesztése érdekében¹². A felfüggesztés biztosította az Unió és az Egyesült Államok számára a feltételeket ahhoz, hogy előmozdítsák – a többek között a vonatkozó vámok eltörlése céljából folytatott – együttműködésüket¹³. Jelenleg nem alkalmazandók az egyensúly helyreállítását célzó intézkedések.

A jogérvényesítésről szóló rendeletnek köszönhetően az Unió két fontos esetben képes volt gyorsan reagálni az Egyesült Államok védintézkedéseire és megvédeni az Unió gazdasági érdekeit. Emellett az uniós reagálás lehetősége szerepet játszott a mögöttes probléma megoldására irányuló folyamatos erőfeszítésekben. Az egyensúly helyreállítását célzó intézkedések alkalmazásának felfüggesztése fontos szerepet játszott az Egyesült Államok által kivetett vámok eltörlésére irányuló törekvésben. Ezért az a következtetés vonható le, hogy a jogérvényesítésről szóló rendelet alapvető fontosságúnak bizonyult, és fontos eszköz volt az Unió számára ahhoz, hogy sikeresen kezelje az Egyesült Államok által az acélra és az alumíniumra kivetett vámok helyzetét.

3.1.4. A 3. cikk d) pontja: engedmények vagy kötelezettségvállalások módosítása

Az utolsó helyzet, amely lehetőséget nyújt a jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazására, azokat az eseteket foglalja magában, amikor egy WTO-tag egyoldalúan módosít az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (a továbbiakban: 1994. évi GATT) XXVIII. cikke szerint engedményeket vagy a szolgáltatások kereskedelméről szóló általános egyezmény (a továbbiakban: GATS) XXI. cikke szerint kötelezettségvállalásokat, amennyiben az áruk tekintetében nem állapodtak meg kompenzációs kiigazításokról, és a szolgáltatások tekintetében nem tesznek kompenzációs kiigazításokat a GATS XXI. cikke szerinti választott bírósági eljárás megállapításaival összhangban.

A jogérvényesítésről szóló rendelet eredetileg csak az 1994. évi GATT XXVIII. cikkével kapcsolatos helyzetekben volt alkalmazandó. A 2021. évi módosítás a GATS XXI. cikkével kapcsolatos helyzetekkel egészítette ki a rendelkezést. A két típusú helyzet közötti hasonlóságok miatt logikus és indokolt a kiegészítés.

A felülvizsgálati időszakban nem volt ilyen eset. Nem volt arra utaló jel sem, hogy egy adott WTO-tag anélkül kívánta volna módosítani az engedményeket vagy a kötelezettségvállalásokat, hogy tárgyalásokat kezdene a kompenzációs kiigazításokról. A rendelet elrettentő hatást fejthetett ki, mivel pusztán létezése azt bizonyítja, hogy az Unió

¹² A Bizottság (EU) 2021/866 végrehajtási rendelete (2021. május 28.) az Amerikai Egyesült Államokból származó egyes termékekre vonatkozóan az (EU) 2018/886 végrehajtási rendelettel bevezetett kereskedelempolitikai intézkedések felfüggesztéséről (HL L 190., 2021.5.31., 94. o.); a Bizottság (EU) 2021/2083 végrehajtási rendelete (2021. november 26.) az Amerikai Egyesült Államokból származó egyes termékekre vonatkozóan az (EU) 2018/886 és az (EU) 2020/502 végrehajtási rendelettel bevezetett kereskedelempolitikai intézkedések felfüggesztéséről (HL L 426., 2021.11.29., 41. o.).

¹³ [2021. október 31-i EU–USA közös nyilatkozat](#); [az Európai Unió 2021. október 31-i nyilatkozata](#);

hajlandó arra, hogy hatékonyan érvényesítse az egyensúly helyreállítására vonatkozó, az említett rendelkezések szerinti jogait, és ahhoz megfelelő eszközökkel rendelkezik.

3.2. Kereskedelempolitikai intézkedések

A jogérvényesítésről szóló rendelet 5. cikke felsorolja azokat a lehetséges kereskedelempolitikai intézkedéseket, amelyeket az Unió a 3.1. pontban meghatározott helyzetekben alkalmazhat. A lista eredetileg a következőkből állt:

- a) *az 5. cikk (1) bekezdésének a) pontja: vámengedmények felfüggesztése, új vámok vagy magasabb vámtételek bevezetése;*
- b) *az 5. cikk (1) bekezdésének b) pontja: az árubehozatalra vagy -kiviteltre vonatkozó mennyiségi korlátozások bevezetése vagy fokozása; valamint*
- c) *az 5. cikk (1) bekezdésének c) pontja: engedmények felfüggesztése a közbeszerzés területén.*

A 2021. évi módosítás a következőkkel bővítette a listát:

- a) *Az 5. cikk (1) bekezdésének ba) pontja: a szolgáltatások kereskedelmére vonatkozó kötelezettségek felfüggesztése és a szolgáltatások kereskedelmére vonatkozó korlátozások bevezetése. Ez kötelező rangsoroláshoz / a lépések hierarchiájához kötött. A Bizottságnak végig kell mennie az egyes kategóriákon, és meg kell állapítania, hogy nem lehetségesek intézkedések, mielőtt a következő kategóriára áttérhetne. Az első kategóriába az uniós szintű engedéllyel rendelkező szolgáltatások tartoznak. A második kategóriába azok, amelyek esetében kiterjedt uniós jogszabályok vannak érvényben. A harmadik kategóriába pedig azok, amelyek esetében az információgyűjtés a legkisebb interferenciát mutatta a nemzeti jogszabályokkal.*
- b) *Az 5. cikk (1) bekezdésének bb) pontja: a valamely uniós intézmény vagy ügynökség által biztosított és az Unió egész területére érvényes szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásaival kapcsolatos kötelezettségek felfüggesztése, valamint az ilyen szellemi tulajdon-jogok védelmére vagy kereskedelmi hasznosítására vonatkozó korlátozások bevezetése az érintett harmadik ország állampolgárságával rendelkező jogosultak tekintetében. Az ide tartozó lehetőségek köre nagyjából megegyezik a szolgáltatásokra alkalmazandó, egymásra épülő lépések közül az elsővel.*

A szolgáltatásokkal és a szellemi tulajdon-jogokkal kapcsolatos intézkedések 2021. februártól kezdődő rendelkezésre állása az eszköz jelentős javulását eredményezte, és számos tekintetben növeli az Unió azon képességét, hogy érvényesítse a kereskedelmi megállapodások szerinti jogait:

- hatékonyabbá teszi a jogérvényesítési eszközt, többek között azért, hogy jelentős elrettentő hatást gyakorol a harmadik országok jogellenes tevékenységeivel szemben,
- megfelel a modern és tudásalapú gazdaságok igényeinek,
- illeszkedik a szolgáltatások és a szellemi tulajdon-jogok nemzetközi kereskedelemben betöltött kiemelt szerepéhez,

- hitelessé teszi az Uniót, amikor a jogosultak külföldi védelméről kíván tárgyalni,
- bizonyítja, hogy az Unió eltökélt szándéka, hogy teljes mértékben gyakorolja a kereskedelmi megállapodásokból eredő jogait, többek között azáltal, hogy keresztretorzió révén növeli a kötelezettségek érvényesítésének hatékonyságát.

A jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazására – a felülvizsgálati időszakot is ideértve – háromszor került sor, és mindegyik eset az Unióba irányuló árubehozatalra kivetett kiegészítő vámok formáját öltő kereskedelempolitikai intézkedéseket foglalt magában. Az intézkedések arányban álltak a harmadik ország (ebben az esetben az Egyesült Államok) vonatkozó intézkedései által okozott kárral. Az importvámok alkalmazása hatékonynak bizonyult, mivel terhet rótt az Egyesült Államok gazdaságára, és ez is arra ösztönözte az Egyesült Államokat, hogy idővel változtasson intézkedésein. Ennek eredményeként jelenleg a jogérvényesítésről szóló rendelet szerinti összes intézkedés fel van függesztve, mivel az Egyesült Államok nem alkalmazza a korábbiakhoz hasonlóan intézkedéseit.

A felülvizsgálati időszak alatt az 5. cikk szerinti egyéb lehetőségek egyikét sem kellett alkalmazni. Ez részben annak tudható be, hogy viszonylag rövid idő telt el az újabb lehetőségeket bevezető 2021. évi módosítás után. Ezenkívül, amint fent is szerepel, az árukra kivetett importvámok alkalmazása hatékonynak bizonyult. Ugyanakkor a keresztretorzió kérdése¹⁴ nem merült fel a felülvizsgálati időszak alatt, amellyel összefüggésben az áruk területén kívüli – például a szolgáltatások kereskedelmére vagy a szellemi tulajdonjogokra vonatkozó – ellenintézkedések is megfontolás tárgyát képezhették volna. A Boeing-ügyben az uniós ellenintézkedéseket kiváltó, Egyesült Államok által hozott intézkedések a WTO-egyezmény hatálya alá tartozó árukra vonatkoztak, és az Unió árukkal kapcsolatos intézkedések révén hatékonyan reagálhatott. A védintézkedésekkel kapcsolatos WTO-ügyekben nem lett volna lehetséges nem árukra vonatkozó intézkedésekkel reagálni a kötelezettségeknek a WTO Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezménye szerinti felfüggesztésére. Ezért a jogérvényesítésről szóló rendelet 5. cikke szerinti további lehetőségek alkalmazásáról még nincsenek tapasztalatok, de a jövőben használatók.

Az intézkedések további kiterjesztése a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásainak területén

A lehetséges intézkedések hatályának 2021. évi kiterjesztése a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásainak területén elvben jelentősnek tekinthető, de mértékében korlátozott. A valamely uniós intézmény vagy ügynökség által biztosított és az Unió egész területére érvényes szellemi tulajdon-jogok védelmére vagy kereskedelmi hasznosítására vonatkozó korlátozások formájában tesz lehetővé jogérvényesítési intézkedéseket az érintett harmadik ország állampolgárságával rendelkező jogosultak tekintetében. Ez a hatály nagyjából megegyezik a szolgáltatások kereskedelmére alkalmazandó, egymásra épülő lépések közül az elsővel. A gyakorlatban jelenleg földrajzi árujelzőkre, uniós védjegyekre, uniós formatervezési mintákra és növényfajtákra alkalmazható. Nem tesz lehetővé például szabadalmakat és szerzői jogokat érintő intézkedések formájában megvalósuló jogérvényesítést.

¹⁴ A WTO vitarendezési egyetértésének 22. cikke.

A Bizottság jelenlegi értékelése szerint a további kiterjesztésnek nincs jogi vagy technikai akadály, és az általában véve előnyös lenne. Növelné a jogérvényesítési eszköz hatékonyságát és hitelességét, mivel tovább bővítené azoknak a helyzeteknek a körét, amelyekben az Unió hatékonyan érvényesíthetné jogait, ha egy harmadik ország megsérti a szellemi tulajdon uniós megállapodásban rögzített védelmét, és a nemzetközi jog értelmében már lehetőség van ilyen intézkedések meghozatalára. Ez tovább ösztönözné a harmadik ország általi megfelelést abban az esetben, ha az adott harmadik ország megszegi a megállapodás szerinti védelmet.

Emellett az érdekelt felek általában pozitívan nyilatkoztak a jogérvényesítésről szóló rendelet jelenlegi hatályán túlmutató intézkedésekről. A kényszerítő intézkedések elleni eszközről szóló bizottsági javaslattal kapcsolatos nyilvános konzultáció¹⁵ keretében az érdekelt feleket kifejezetten megkérdezték a szellemi tulajdon-jogok kereskedelmi vonatkozásainak területén belüli további intézkedésekről. Míg az érdekelt felek rámutattak érzékeny pontokra (az uniós vállalkozásoknak okozott járulékos veszteséggel kapcsolatos aggályok), a potenciális előnyöket (fokozott hatékonyság és hitelesség) is elismerték.

A Bizottság nyitva hagyja annak lehetőségét, hogy jogalkotási javaslatot terjesszen elő a jogérvényesítésről szóló rendelet ilyen és esetlegesen más vonatkozásainak tekintetében történő jövőbeli aktualizálására. Ebben a szakaszban nem tekinthető célszerűnek a jogalkotási javaslatot előterjeszteni, mivel a rendelet legutóbbi módosítása még mindig nagyon új keletű.

A kényszerítő intézkedések elleni eszközre irányuló közelmúltbeli javaslat, valamint az az egyedi jogalkotási aktus, amelyet a Bizottságnak az EU és az Egyesült Királyság közötti kereskedelmi és együttműködési megállapodás végrehajtása érdekében kell a Tanács és az Európai Parlament elé terjesztenie, jelentőséggel bírhat a jogérvényesítésről szóló rendelet további jövőbeli kiterjesztésének mérlegelése szempontjából.

Ugyanakkor a Bizottság fontosnak tartja a rendelkezésre álló intézkedések és azok hasznosságának nyomon követését és felülvizsgálatát. Az ilyen felülvizsgálatnak az uniós vitarendezési tevékenységen, az alkalmazás jövőbeli esetein és más olyan fejleményeken kell alapulnia, amelyek tágabb összefüggésben hatással lehetnek a jogérvényesítésről szóló rendelet hatékonyságára.

3.3. Végrehajtás

A rendelet eljárási szempontból megfelelő és kellően rugalmas eszköznek bizonyult. Alkalmazása során lehetővé tette, hogy az Unió kellő időben és megfelelően reagáljon. Lehetővé tette az Unió számára, hogy 2018-ban és 2020-ban az egyensúly helyreállítására vonatkozó, a WTO-egyezmény szerinti jogok megállapítására és gyakorlására meghatározott szoros határidőkön belül reagáljon. Támogatta továbbá a gyors és hatékony fellépést azokban az esetekben, amikor az ügy sürgősségét a folyamatban lévő kereskedelempolitikai intézkedések felfüggesztése indokolta (2021-ben kétszer).

¹⁵ [A nyilvános konzultáció részletes eredményei; Úton egy kényszerítő intézkedések elleni uniós eszköz létrehozása felé.](#)

4. KÖVETKEZTETÉS

A jogérvényesítésről szóló rendelet alkalmazására eddig csak néhány alkalommal került sor védintézkedésre való reagálásra, illetve jogérvényesítésre irányuló intézkedések meghozatala, valamint az ilyen intézkedések felfüggesztése céljából. Teljesítette az Unió gazdasági érdekeinek védelmére irányuló célkitűzéseit, valamint alapvető és megfelelő eszköznek bizonyult ahhoz, hogy az Unió az adott körülmények között reagáljon a harmadik országok intézkedéseire. Még ha korlátozott volt is alkalmazása, bebizonyosodott, hogy az Unió képes gyorsan, hatékonyan és határozottan reagálni, és pozitív eredményeket elérni. A Bizottság úgy véli, hogy a rendelet konkrét ügyben történő eddigi korlátozott alkalmazásán túl magának a jogérvényesítési eszköz meglétének is pozitív hatása és visszatartó ereje van. Egyértelműen jelzi, hogy az Unió képes hatékonyan érvényesíteni jogait a kereskedelmi megállapodások keretében vagy azok megsértése esetén. Ezért előfordulhat, hogy az eszközt nem kell gyakran alkalmazni ahhoz, hogy meg lehessen állapítani, van-e hatása, mivel már az is eredményeket hozott, hogy fennáll használatának lehetősége.

A Bizottság továbbra is figyelemmel fogja kísérni a jogérvényesítésről szóló rendelet általános alkalmazását és hasznosságát. Nyitva hagyja a rendelkezésre álló kereskedelempolitikai intézkedések vagy az alkalmazásukat megalapozó helyzetek további aktualizálásának lehetőségét.